

Σχέδιο διδασκαλίας: «Ο παππούς και το εγγονάκι » του Τολστόι

Σχολείο/Ημ/νία:

Συντάκτες: Ζανέκα Στεργιανή, Πασσαλής Χαράλαμπος

Τάξη/Τμήμα: Α1

Μάθημα: Νεοελληνική Λογοτεχνία

Σκοπός: 1. Σκοπός είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία των διαγενεακών σχέσεων και των ηθικών διδασκαλιών που μεταφέρονται στη νέα γενιά από την προηγούμενη. **2.** Ενίσχυση του ανθρωπιστικού ιδεώδους σε μια εποχής ηθικής και κοινωνικής κρίσης και της αλληλεγγύης απέναντι ευπαθείς ομάδες ατόμων ειδικά αυτών της τρίτης ηλικίας

Στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την αξία του ανθρωπισμού και τη διαγενεακή ηθική
- Να διαπιστώσουν τον κύκλο της ανθρώπινης ζωής, να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα προβλήματα και τις ανάγκες της τρίτης ηλικίας, να συνειδητοποιήσουν τον μιμητισμό των μικρών παιδιών
- Να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του διηγήματος και του παραμυθιού
- Να διεισδύσουν στην ψυχολογία των ηρώων και να διακρίνουν τα αίτια των ενεργειών τους.
- Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στην τρίτη ηλικία και να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση.
- Να ασκηθούν στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μέσω του δραματοποιημένου διαλόγου και αγώνων λόγου.
- Να υποδυθούν συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους και να διαλεχθούν τόσο με το κείμενο όσο και μεταξύ τους.
- Να διαμορφώσουν ενεργό στάση απέναντι στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων της τρίτης ηλικίας
- (κοινωνικοί στόχοι) Να εφαρμόσουν επικοινωνιακές μεθόδους μάθησης και να καλλιεργήσουν ομαδοσυνεργατικό πνεύμα
- Διασύνδεση διδασκόμενου θέματος με την πραγματική ζωή

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Λογοτεχνία, Τέχνη (ταινία μικρού μήκους,)

Σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Το κείμενο περιλαμβάνεται στη θεματική ενότητα «Οικογενειακές σχέσεις» του σχολικού εγχειριδίου της Α΄ Γυμνασίου και θα το εξετάσουμε στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (Α.Π.Σ.).

Διδακτικοί Μέθοδοι – Διδακτικές τεχνικές/πρακτικές

Μαθητοκεντρική και διαφοροποιημένη διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική, κατευθυνόμενος και διαμαθητικός διάλογος, χρήση ψηφιακών μέσων, αξιοποίηση έργων τέχνης και βίντεο σε διαθεματική προσέγγιση, δραματοποίηση, κειμενοκεντρική - επικοινωνιακή προσέγγιση.

Απαιτούμενα Υλικά & Εποπτικά Μέσα :

1. Το διδακτικό εγχειρίδιο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ τάξης Γυμνασίου
2. Αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα (προβολή ταινίας, εικόνες)

3. Διαδίκτυο
4. Φύλλα εργασίας
5. Αρχείο παρουσίασης PPT

Προϋποθέσεις εφαρμογής: Οι μαθητές (24 συνολικά) έχουν χωριστεί σε έξι ομάδες των τεσσάρων μαθητών. Όλες οι ομάδες αρχικά με ένα κοινό φύλλο εργασίας. Στη συνέχεια για κάθε δύο ομάδες μαθητών διανέμεται κοινό φύλλο εργασίας, ώστε να ενισχυθεί ο συναγωνισμός και το ενδιαφέρον των ομάδων και ορίζονται αντίστοιχοι ρόλοι (παππούς, εγγονάκι, γονείς).

Την προηγούμενη ώρα έγινε η γραμματολογική προσέγγιση του κειμένου, έγινε η ανάγνωση του κειμένου από τον διδάσκοντα και συζητήθηκαν διάφορα εξωκειμενικά στοιχεία: α) παρουσιάστηκαν κάποια επιπλέον βιογραφικά στοιχεία για τον Λ. Τολστόι εκτός από αυτά του σχολικού εγχειριδίου, β) συζητήθηκαν τα χαρακτηριστικά του λαϊκού παραμυθιού ως είδος της λογοτεχνίας γ) προσδιορίστηκε η έννοια του ανθρωπισμού.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Αφόρμηση: Προβολή ολιγόλεπτου βίντεο, με τίτλο: «Τι είναι αυτό;». Οι μαθητές συμπληρώνουν τη λεζάντα ενός σκίτσου, που αποτυπώνει τις πρώτες του σκέψεις/εντυπώσεις από το βίντεο. (5'λεπτά)

Εφαρμογή: Αρχικά, στην ολομέλεια με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού οι μαθητές/τριες απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου (χωροχρόνος - βασικά πρόσωπα, δομή, αφηγηματικοί τρόποι/τεχνικές, γλώσσα, κοινό φύλλο εργασίας με διαβαθμισμένες ερωτήσεις κλειστού τύπου). (10 λεπτά)

Στη συνέχεια χωρίζονται σε έξι ομάδες και ανά δύο ομάδες (3 διαφορετικά φύλλα εργασίας) εργάζονται σε μία διαφορετική πτυχή του τρίπτυχου του κύκλου της ζωής που αντιπροσωπεύεται στο κείμενο μέσα από τις τρεις ηλικιακές ομάδες προσώπων (Εγγονάκι, παππούς, γονείς). (Χρόνος συνεργασίας των ομάδων: 10'λεπτά)

Παρουσίαση αποτελεσμάτων, διάλογος: οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα αποτελέσματα των εργασιών τους (κατευθυνόμενος, διαμαθητικός διάλογος, δραματοποίηση, αγώνες λόγων, επίλυση θέματος). (15 λεπτά)

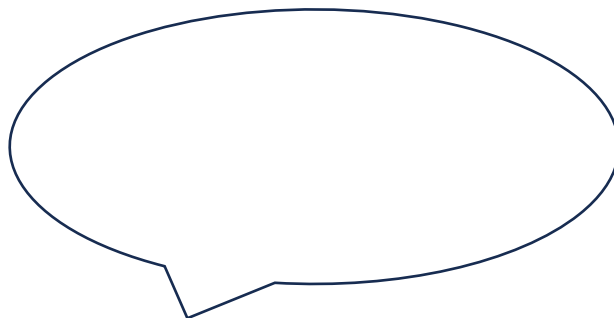
Ανακεφαλαίωση: Ανθρωπιστικά μηνύματα και ηθικά διδάγματα για τη σημασία των διαγενεακών σχέσεων. (5'λεπτά)

Αξιολόγηση-ανατροφοδότηση: Η αξιολόγηση θα γίνεται σε όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας με τα φύλλα εργασιών. Ετεροαξιολόγηση. Αυτοαξιολόγηση σε φύλλο εργασίας. Εργασία στο σπίτι.

Αναστοχασμός: Ο διδάσκων θα προβεί σε κριτική επανεξέταση και αυτοαξιολόγηση συγκεκριμένων σημείων στη διδασκαλία και θα προβληματιστεί για εναλλακτικές προσεγγίσεις διδασκαλίας που μπορούν να εφαρμοστούν στο κείμενο για την αποτελεσματικότερη επίτευξη του μαθήματος.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
«Ο ΠΑΠΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΓΟΝΑΚΙ» ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΙ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(Αφόρμηση: βίντεο «Τι είναι αυτό»). Βλέπω το βίντεο και γράφω στη λεζάντα του σχεδίου μια λέξη που εκφράζει τα συναισθήματά μου για το πρώτο μέρος και μια για το δεύτερο

1. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με στοιχεία που θα αντλήσετε από το κείμενο:

Τόπος:	
Χρόνος:	
Πρόσωπα:	
Γεγονός /θέμα	

2. Στοιχεία αφηγηματικής τεχνικής

<u>Ο αφηγητής είναι</u> Με βάση τη συμμετοχή του στην ιστορία:	α. ομοδιηγητικός β. ετεροδιηγητικός
<u>Σε ποιο πρόσωπο</u> γίνεται η βασική αφήγηση του κειμένου;	α' πρόσωπο β' πρόσωπο γ' πρόσωπο
<u>Χρόνος της αφήγησης</u>	α. γραμμικός σε χρονολογική σειρά β. με αναδρομική αφήγηση

3. Αφηγηματικές τρόποι. Αντιστοιχίστε τους αριθμούς της στήλης Α με τα γράμματα της στήλης Β.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Αφήγηση : Παρουσίαση γεγονότων και πράξεων	α. «Ο παππούς είχε γεράσει πολύ. Τα πόδια του δεν τον πήγαιναν, τα μάτια του δεν έβλεπαν, τ' αυτιά του δεν άκουγαν. Δόντια δεν είχε. Κι όταν έτρωγε, του χυνόταν το φαγητό»
3. Περιγραφή : Αναπαράσταση προσώπων, τόπων, αντικειμένων	β. «Τι φτιάχνεις εκεί, Μίσα;». Κι ο Μίσα απαντά: «Φτιάχνω μια μεγάλη γαβάθα, πατερούλη...»
4. Διάλογος :	γ. «Κάποτε που του βάλανε να φάει στο πήλινο πιάτο, του ξέφυγε από τα χέρια, έπεσε κι έσπασε.»
	δ. «Ο άντρας κι η γυναίκα του κοιτάχτηκαν και δάκρυσαν...και τον πρόσεχαν όπως πρέπει».

4. Χαρακτηριστικά λαϊκού παραμυθιού που εντοπίζονται στο αφήγημα

Αν σκεφτείτε ένα από τα αγαπημένα σας παραμύθια, μπορείτε να εντοπίσετε κάποια κοινά στοιχεία με το συγκεκριμένο αφήγημα;

Ως προς τον χρόνο και τόπο υπάρχει:	α) αοριστία β) σαφήνεια
Η δράση εξελίσσεται με ρυθμό :	α) γρήγορο β) αργό
Τα μέρη του λόγου που χρησιμοποιούνται κυρίως είναι:	α) επίθετα β) ρήματα
Το τέλος είναι :	α) ευχάριστο β) δυσάρεστο

-

ΠΡΩΤΗ ΟΜΑΔΑ (ΓΟΝΕΙΣ)

1. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που αφορά στα πρόσωπα των γονιών του Μίσα με στοιχεία που θα αντλήσετε από το κείμενο:

	Στην αρχή του κειμένου	Στο τέλος του κειμένου
Συμπεριφορά προσώπων (νύφης, γιού) προς τον παππού		
Συναισθήματα		

2. Ποια φάση της ανθρώπινης ζωής εκπροσωπούν οι γονείς του Μίσα; Κρατήστε σημειώσεις από τη συζήτησή στην ομάδα σας καταγράφοντας τρία βασικά χαρακτηριστικά της φάσης αυτής.

Φάση ζωής:.....

Χαρακτηριστικά:

3. Ο παππούς ή γιαγιά, που είναι στις αρχές άνοιας και παρουσιάζει σοβαρά κινητικά προβλήματα, ζει μαζί με την οικογένειά σας. Είστε οι γονείς και πιστεύετε ότι πρέπει να πάει σ' ένα οίκο ευγηρίας, ενώ το παιδί σας πιστεύει ότι πρέπει να τον κρατήσετε σπίτι. Γράψτε τρία επιχειρήματα για να το πείσετε ότι πρέπει να πάει σε οίκο ευγηρίας.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΜΑΔΑ (ΕΓΓΟΝΑΚΙ)

1. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που αφορά στο *Μίσια* με στοιχεία που θα αντλήσετε από το κείμενο.

Ενέργεια Μίσια	Αιτιολόγηση ενέργειας

2. Ποια φάση της ανθρώπινης ζωής εκπροσωπεί το εγγονάκι; Κρατήστε σημειώσεις από τη συζήτησή σας καταγράφοντας τρία βασικά χαρακτηριστικά της φάσης αυτής

Φάση ζωής:.....

Χαρακτηριστικά:

3. Ο παππούς ή γιαγιά σας, που έχει προχωρημένη άνοια, ζει μαζί με την οικογένειά σας. Οι γονείς πιστεύουν ότι πρέπει να πάει σ' ένα οίκο ευγηρίας. Εσείς αντιδράτε. Ποια είναι τα επιχειρήματά σας για να τούς πείσετε;

ΤΡΙΤΗ ΟΜΑΔΑ (ΠΑΠΠΟΥΣ)

1. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που αφορά στο πρόσωπο του παππού με στοιχεία που θα αντλήσετε από το κείμενο:

Σωματική κατάσταση (ενδεικτικές φράσεις)	
Συναισθηματική κατάσταση Αντιδράσεις και αιτιολόγησή τους	

2. Ποια φάση της ανθρώπινης ζωής εκπροσωπεί ο παππούς; Κρατήστε σημειώσεις από τη συζήτησή στην ομάδα σας καταγράφοντας τρία βασικά χαρακτηριστικά της φάσης αυτής.

Φάση ζωής:.....

Χαρακτηριστικά:

3. Είστε ηλικιωμένος με κινητικά προβλήματα ζείτε μαζί με τη νύφη σας, το γιό σας και το εγγονάκι σας. Βλέπετε ότι οι δικοί σας δεν έχουν πολύ χρόνο λόγω εργασίας και ταλαιπωρούνται με τη φροντίδα σας. Γράψτε δύο επιχειρήματα που υποστηρίζουν την άποψη να πάτε σε οίκο ευγηρίας και δύο την αντίθετη άποψη.

Αυτοαξιολόγηση (στο τέλος της διδακτικής ώρας)

Κατάλαβα την αφηγηματική οργάνωση του κειμένου	
Κατάλαβα τα κοινά στοιχεία του κειμένου με τα παραμύθια	
Κατάλαβα ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας και πώς αισθάνονται;	
Αλλάξε η άποψή μου για το πώς πρέπει να αντιμετωπίζουμε τα ηλικιωμένα άτομα και τις ευπαθείς ομάδες.	